

UTTALELSE FRA LOVKOMITEEN

Lovkomiteen mottok 17. mars 2018 en henvendelse fra Norsk Boxerklubb, korrekt fremsendt via NKK.

Saken gjelder hvordan avstemninger i klubben om personvalg skal skje etter den nye lovmalen som ble vedtatt på representantskapsmøtet (RS) i 2017. I en artikkel lagt ut på NKKs nettsider 14. mars beskrives fra NKKs side mer konkret hvordan valgene skal skje. Norsk Boxerklubb mener at det er feil i denne artikkelen når det legges frem forslag til hvordan stemmesedler skal utformes, herunder om det skal være anledning til å stemme «nei» eller «mot» ved personvalg. Det vises til at det ved fylkesting- og kommunestyrevalg ikke er anledning til å stryke kandidater, eller kumulere, jf valgloven § 7 – 2 (2). dette i motsetning til stortingsvalg hvor det er adgang til å stryke kandidater, jf samme lov § 7 – 2 (1).

Boxerklubben stiller 3 spørsmål:

1. Er NKKs tolkning slik den fremkommer i artikkelen, riktig i forhold til lovmalen?
2. Kan NKKs administrasjon på denne måten legge føringer på hvordan avstemninger skal foregå, utover det som står i lovmalen?
3. Dersom en klubb har stemmesedler der det kun er anledning til å stemme på en kandidat eller stemme blankt, vil da dette være grunnlag for å underkjenne hele valget?

Lovkomiteen har delt seg i et flertall og et mindretall. Flertallet Anne Cathrine Frøstrup og Jan Terje Bårseth ser slik på saken:

Hovedspørsmålet i saken er om det er adgang til å stemme nei/ mot på kandidater, eller om de som ønsker å stemme mot/nei, i stedet må stemme på en annen foreslått/valgbar kandidat. Det vil si om man kan stemme nei til en foreslått kandidat ut ifra at man ikke har tillit til vedkommende, uten å foreslå en annen valgbar person. Boxerklubben mener at nei ikke er et alternativ. NKK mener det motsatte.

Innledningsvis vil Lovkomiteen bemerke at det er nyttig at NKKs administrasjon kommer med presiseringer for å bidra til god avvikling av valg i de ulike klubbene. Norsk idrettsforbund har en håndbok som også gir presiseringer ved forståelsen av lovmalen blant annet ved valg.

Det er likevel slik at NKKs lover eller lovmalen ikke sier noe om det skal være adgang til å stemme mot/ stemme nei. Ut fra de undersøkelser som lovkomiteen har gjort, kan dette spørsmålet om adgang til å stemme mot/ stemme nei heller ikke ses omtalt i verken valgloven, Idrettsforbundets lover, eller i andre lover om valg (f eks i Sametinget). Imidlertid har lovkomiteens medlemmer erfart at det regelmessig – både i kommunale sammenhenger og i andre valg, for eksempel i representantskap i banker, - gis anledning til å stemme mot ved personvalg. For den enkelte stemmes det for, stemmes mot, avholdes fra å stemme, det vil si stemme blankt.

Lovkomiteen har i sak 07/2015 avgitt en uttalelse om at generalforsamlingen har kompetanse til å avsette styret eller styremedlemmer uten at det endog foreligger klanderverdige forhold hos den/de enkelte styremedlemmer.

Om dette uttales følgende i avgjørelsen:

«Når det først gjelder en generalforsamlings (RS) adgang til å avsette (fjerne) en komite eller enkelte av dens medlemmer, uttales om dette i Geir Woxholths Foreningsrett s. 208 følgende:

Medmindre det motsatte skulle følge av vedtektene, gjelder som en generell regel at generalforsamlingen alltid har myndighet til å avsette styret eller styremedlem, sml aksjeloven § 8 – 3 første ledd tredje punktum og selskapsloven § 2 – 19 første ledd første punktum. Selv en vedtektsfestet begrensning av avsettelsesmyndigheten må tolkes slik at det likevel vil være adgang til å gå til et slikt skritt hvor det foreligger vesentlig mislighold av styrevervet. At styret er valgt på åremål, begrenser ikke adgangen til avsettelse. Det krever heller ikke at materielle vilkår må være oppfylt, f eks at det foreligger vesentlig mislighold av styrevervet, straffbare forhold e l. Generalforsamlingen står med andre ord fullstendig fritt i spørsmålet. Dette får den konsekvens at beslutning om avsettelse ikke forutsetter noen formell begrunnelse. Et medlem av et forbund "truer" f eks med å melde seg ut hvis ikke styret fjernes.

Av sitatet fremgår derfor at en generalforsamling har kompetanse til å avsette styret eller styremedlemmer uten at det endog foreligger klanderverdige forhold hos den/de enkelte styremedlemmer. Det som er uttalt ovenfor om styret, må også gjelde for en valgkomite og medlemmer av denne. Prinsippet gjelder også uavhengig av om vedkommende tillitsvalgt er på valg eller ikke. Det grunnleggende spørsmål er om de tillitsvalgte har forsamlingens tillit.

Som det fremgår av sitatet kan man fravike en slik avsettelsesadgang i en organisasjons vedtekter eller lover. Dette forutsetter imidlertid at det foreligger en klar hjemmel for dette»

Når Lovkomiteen derfor som nevnt i sin uttalelse har kommet til at generalforsamlingen har mulighet for å avsette et styre eller et styremedlem, og spørsmålet ikke er regulert i NKKs lovgivning, må det være anledning til å stemme mot en kandidat – at man ikke har tillit til vedkommende. Det vil si en slutning fra det mer til det mindre.

Dette kan også ha gode reelle grunner for seg å kunne stemme mot. Dersom det ikke er anledning til å stemme mot en kandidat, og blanke stemmer ikke skal telle, kan personer velges som ikke har flertallet av forsamlingens tillit. F eks det er 100 stemmer, 50 blanke og 20 for. Dersom det var mulighet til å stemme mot, ville det i dette tilfellet kanskje være 30 nei. Da er det åpenbart at den med 20 stemmer ikke har forsamlingens tillit. Dersom det ikke er mulig å stemme mot, vil vedkommende være valgt, og man kan i teorien velges med en – 1 - stemme dersom alle de andre stemmer blankt, i og med at de blanke ikke skal telle med.

Det er derfor også gode reelle hensyn for å legge til rette for at man kan stemme nei.

Svar på spørsmål 1 blir derfor at tolkningen er forsvarlig og ikke uriktig.

Når det gjelder spørsmål 2, vises til det som fremgår ovenfor. Det er hensiktsmessig at man ønsker å bidra til gode prosesser i klubbene. Lovkomiteen viser i den forbindelse også til kommentarene under spørsmål 3. At NKKs administrasjon legger føringer på hvordan avstemninger bør foregå er selvsagt greit, forutsatt at uttalelsene ikke strider mot gjeldende rett. Det kan ikke utledes av Lovmalen at man er pliktig til å stemme på alle som er på valg. Setningen under avsnittet om blanke stemmer, første avsnitt, som sier at det er en «nødvendig forutsetning for å få godkjent

stemmeseddelen» at medlemmene krysser av på alle kandidatene, kan med andre ord ikke leses slik at stemmeseddelen skal forkastes dersom man ikke har krysset av på alle kandidatene. Stemmeseddelen kan likevel være gyldig.

Når det gjelder spørsmål 3, mener Lovkomiteen at NKKs tolkning er forsvarlig. Av mangel på andre tolkningsmomenter kan det likevel ikke slås fast at det vil være en uriktig stemmeseddel, og som bidrar til at valget må underkjennes, dersom klubben ikke ønsker å ha stemmeseddel med adgang til å stemme nei. Det må derfor være den enkelte klubbs representantskap/ årsmøte/ generalforsamling som da bestemmer hvordan stemmeseddelen ved valg skal utformes. Setningen «Det må det derfor være mulighet for medlemmene til å krysse nei på stemmeseddelen, til de kandidater medlemmene ikke har tillit til» bør derfor modifieres fra «må» til «bør», slik at klubbene kan velge.

Mindretallet Per Arne Flatberg ser slik på saken og har selv formulert sin dissens slik:

NKKs obligatoriske lovmaler ble endret i betydelig grad når det gjelder valg under RS-møtet 2017, og når tolkningen av disse bestemmelsene er forelagt Lovkomiteen, må lovmalene vurderes på nytt i lys av dette.

For å besvare Norsk Boxerklubbs første spørsmål, er det etter mitt syn viktig å besvare noen tilleggsspørsmål

1. Innebærer de endrede lovmalene også en endring eller presisering av stemmemetode?
2. Er den kommuniserte fremgangsmåten fra NKK korrekt måte å gjennomføre valg på?

1 Betydningen av endringene i lovmalene

Endringene i obligatoriske lovmaler ble behandlet på RS-møtet i november 2017. Prosessen rundt dette var at Hovedstyret fremmet forslag til et nytt sett med lovmaler. Line Orlund - Norsk Boxerklubb, med støtte fra en lang rekke raseklubber, fremmet flere endringsforslag til disse lovmalene. Nye lovmaler ble vedtatt enstemmig med endringene fra Norsk Boxerklubb inntatt i disse. I den forbindelse er det relevant å se på begrunnelsen for disse endringene, dokumentert gjennom presentasjonen Lovkomiteen har fått tilsendt. I forkant av de forskjellige endringene knyttet til fortolkning av flertall, begrunner Orlund dette slik:

"Slik jeg ser det, er det å tillate blanke stemmer det samme som å åpne for protestvalg eller at medlemmer som ikke mener noe kan avgjøre. Dersom dette brukes kan en klubb risikere å stå uten f.eks. leder. Dette mener jeg er svært uheldig. Vi må ta stilling til om vi ønsker bruk av blanke stemmer eller ikke." (Presentasjon for RS-møtet side 9). Konsekvensen av endringene er også eksemplifisert på side 13 og presisert nærmere på side 23-25. Det fremgår tydelig av presentasjonen at hensikten med endringene nettopp er å forhindre at medlemmer kan blokkere valg av styre ved å stemme blankt:

"En konsekvens her som alle må være oppmerksomme på, er at en leder også vil være valgt med 10 stemmer dersom alle andre stemmer blankt. Her må man altså vurdere om prinsippet om at medlemmene skal få protestere (vise sin misnøye med forslag til kandidat(er)) /at medlemmer ikke har noen formening) eller prinsippet om at en klubb skal besette sine verv." (Notater side 23 og presentasjonsark side 24)

Orlund redegjør i sitt forarbeid også for hvordan hun mener medlemmer som ønsker å protestere kan gjøre dette:

•Hva må medlemmene gjøre hvis dette er "ulevelig"?

- Engasjere seg og fremme kandidater
- Evt. kreve ekstraordinær generalforsamling

(Presentasjon side 25)

Det fremgår tydelig av dokumentasjonen at Representantskapsmøtet var forelagt konsekvensene av de foreslåtte endringene. Når Representantskapsmøtet enstemmig slutter seg til hennes forslag må man også kunne si at det implisitt støtter hennes syn på dette, og har derigjennom ment at hensynet til å få valgt et funksjonsdyktig styre

skal veie tyngre enn hensynet til å kunne protestere i valgsituasjonen. Mitt syn er derfor at de nye lovmalene representerer en presisering av avstemningsmetoden Norsk Boxerklubb argumenterer for i sin forespørsel til Lovkomiteen.

2. Korrekt fremgangsmåte for å gjennomføre et valg.

Det er svært få holdepunkter i gjeldende rett, lovverk eller juridisk litteratur for hvordan valg skal gjennomføres og hvorvidt det skal være anledning til å stemme mot kandidater. Professor Geir Woxholth omtaler ikke muligheten til å stemme for eller mot kandidater i sin bok Foreningsrett. Nærmest kommer han kanskje i diskusjonen om hvorvidt absolutt flertall eller relativt flertall skal gjelde der flertallsformer ikke er vedtaksfestet, noe Woxholth bruker en del plass på å diskutere. Fra dette hitsettes: *"Lar det seg derimot ikke gjøre å oppstille en regel der generalforsamlingen har mer enn to alternativer å stemme over, bør utgangspunktet tas i den alminnelige ordning som gjelder for generalforsamlingsvedtak."* (Foreningsrett 3. utgave s. 262).

Etter mitt syn kan ikke dette tolkes dithen at man skal ha mulighet til å stemme for eller mot kandidater slik man forøvrig kan stemme for eller mot forslag. I mange tilfeller vil det kunne være flere kandidater å velge blant, men en generell åpning for å stemme mot kandidater vil kunne åpne for at ingen får kvalifisert flertall, altså at man stemmer mot å få en tillitsvalgt til å fylle vervene som skal besettes. På dette området skiller valgsituasjonen seg klart fra de andre vedtak en generalforsamling gjør. Det kan ikke oppstilles som et alternativ at man ikke får valgt tillitsvalgte.

Woxholth beskriver stor fleksibilitet i selve gjennomføringen av valget, noe som gjør det vanskelig å beskrive en metode som rettere enn andre ut fra alminnelige prinsipper: *"Spørsmålet [må] bli om det kan sies å gjelde noe alminnelig forretningsmessig prinsipp om at valg skal skje etter den ene eller den andre metode. Slik spørsmålet er stillet her, har det referanse til ethvert foreningsforhold, uansett formål, aktivitetsområde, medlemstilslutning mv. I dette perspektivet må det besvares med et temmelig kategorisk nei. Svaret må snarere søkes i en konkret drøftelse for det enkelte foreningsforhold, og det avgjørende vil først og fremst være praksis innen foreningen, dernest praksis innen foreninger av samme karakter eller kategori (f eks blant underforeninger som alle er medlem av samme forbund)."* (Foreningsrett 3. utgave s. 261)

Etter mitt syn gir Woxholth her støtte for at Generalforsamlingen eller organisasjonen har en betydelig grad av frihet til selv å bestemme hvordan valg skal foregå så lenge det ikke strider mot foreningens lover eller alminnelige prinsipper.

Slik jeg oppfatter det, har vi ingen etablert praksis eller uttalelser fra Lovkomiteen å støtte oss til. De forskjellige medlemsklubber og forbund innen NKK har muligens hatt forskjellig praksis rundt dette men så vidt jeg har forstått er det svært få foreninger som har en praksis der man kan stemme mot kandidater. Det er verdt å merke seg at valg på NKKs representantskapsmøte foregår ved å stemme for eller blankt.

En tilnærmet lik situasjon som den man har ved valg i en organisasjon oppstår der det gjennomføres flertallsvalg til kommunestyre. Jeg henviser i den forbindelse til [valglovens §12-2 og §12-3](#) som angir nærmere fremgangsmåte for disse valgene. Valgloven åpner her ikke for strykning av kandidater eller å stemme mot kandidater ved disse valgene. Som grunnpremiss gjelder dermed at man i flertallsvalg stemmer på de personene man ønsker valgt, ikke mot noen andre. Det kan likevel ikke være slik at denne relativt snevre bestemmelsen i valgloven danner et absolutt prinsipp for hvordan alle sammenlignbare valg skal gjennomføres.

En gjennomgang av vedtekter innenfor idretten, fagforeninger, politikken og andre frivillige organisasjoner har ikke gitt noen indikasjoner på at en praksis med å kunne stemme mot kandidater ved valg er vedtekts- eller lovfestet noe sted. Egen erfaring og innhentede erfaringer fra andre med bred organisasjonserfaring tilsier at en slik praksis er uvanlig. Som grunnprinsipp i god organisasjonsskikk ligger likevel at man argumenterer og stemmer for gitte personer eller synspunkter, og ikke mot. Etter mitt syn bør dette prinsippet være gjeldende også i NKK-organisasjonen.

I NKKs valgsystem kreves det for å bli valgt at man har mer enn 50% av de avgitte stemmer. Når blanke stemmer strykes, betyr det at en person kan bli valgt med et relativt lite tillitsvotum dersom det ikke finnes gode motkandidater. Dette er opplagt ikke heldig, men er etter mitt syn likevel ikke diskvalifiserende, jfr beslutningene om lovmalen fra RS-møtet 2017. En av problemstillingene som oppstår når man opererer med alminnelig flertall er nettopp det at man kan komme i tvil om hvorvidt de valgte har et tilstrekkelig mandat bak seg. Til dette vil jeg bemerke at det verken i valgloven eller NKKs lover stilles opp premisser om hvor stor andel av velgermassen man må ha bak seg for å ha et gyldig mandat. Om det bare skulle foreligge en gyldig stemme, er det likevel denne som gjøres gjeldende.

Spørsmålet om valgmetode griper også inn i spørsmålet om generalforsamlingens rett til å avsette tillitsvalgte. Woxholth knytter retten til å velge tillitsvalgte nært til retten til å avsette dem i Foreningsrett:

"Generalforsamlingens kompetanse til å velge styre, [...] må sees i sammenheng med forsamlingens korresponderende myndighet til å avsette (fjerne) styret eller enkelte av dets medlemmer. Med mindre det motsatte skulle følge av vedtektene, gjelder som en generell regel at generalforsamlingen alltid har myndighet til å avsette styret eller et styremedlem.[...] At styret er valgt på åremål, begrenser ikke adgangen til avsettelse. Det kreves heller ikke at materielle vilkår må være oppfylt, f.eks. at det foreligger vesentlig mislighold av styrevervet, straffbare forhold, e.l. Generalforsamlingen står med andre ord fullstendig fritt i spørsmålet. Dette får den konsekvens at avsettelse ikke forutsetter noen formell begrunnelse. Selv hvor avgjørelsen er motivert av "trusler", vil den kunne være rettsgyldig. Et medlem av et forbund "truer" f.eks. med å melde seg ut hvis ikke styret fjernes. Det må likevel fremstå som utvetydig at beslutningen gjelder avsettelse - det er f.eks. ikke tilstrekkelig til avsettelse at det fattes vedtak om at styret ikke skal innvilges ansvarsfraskrivelse." (Foreningsrett 3. utg. s. 263-264)

Det fremgår av Woxholths bemerkninger at det utvetydig må fremgå at beslutningen gjelder avsettelse. Min vurdering er at en blokkering av valg ved å stemme mot kandidater ikke kan defineres som en slik «utvetydig beslutning om avsettelse». Selv om generalforsamlingen har kompetanse til å avsette tillitsvalgte, må dette eventuelt gjøres innenfor gitte rammer der alle er klar over at man voterer over avsettelse av tillitsvalgte. Det er en slik situasjon som omtales i Lovkomiteens sak 07/2015 der sakens kjerne er at RS-møtet vedtok mistillit mot en valgkomite. Det er en helt annen sak å avsette en person eller et styre gjennom mistillitsvotum og å avsette gjennom å stemme mot kandidater ved valg.

Konklusjon/Dissens

Det er på bakgrunn av dette mitt syn at den mest korrekte fremgangsmåten i henhold til NKKs lover, lovmalen gjeldende organisasjonspraksis og øvrig lovverk vil være å stemme FOR de kandidater man er for, og eventuelt stemme blankt på øvrige kandidater. Min konklusjon er derfor at NKKs tolkning, slik den fremkommer i artikkelen, er feil.

Mitt svar på spørsmål 1 fra Boxerklubben blir dermed Nei. NKKs tolkning slik den fremkommer i artikkelen er feil og mangler støtte i så vel lovmalen som dennes forarbeid og gjeldende rett.

Når det gjelder spørsmål 2 er jeg enig i flertallets konklusjoner.

Når det gjelder spørsmål 3 er mitt svar på dette nei, og jeg kan i det alt vesentlige tiltre flertallets konklusjoner.

Konklusjon:

Lovkomiteens uttalelse avgis i samsvar med flertallets syn.

09.04.2018

Anne Cathrine Frøstrup

Jan Terje Bårseth

Per Arne Flatberg